

[Carl P. Jensen.]

om en kontrol, men det afgørende er, at opsparingen af overskud ved afdrag på prioriteter skal indgå i en byggefond, der skal anvendes til iværksættelse af nyt byggeri, d. v. s. til selvfinansiering. Her forsømmer det ærede medlem hr. Paabøl ingen lejlighed til at latterliggøre byggefonden. Man spørger, hvor disse midler er henne. Det ærede medlem pegede ved første behandling på, at der kun kunne være tale om midler, som kunne frigøres ved en omprioritering, der som følge af pengeforringelsen gav en gevinst. Ja, jeg vil ikke afvise, at det kan give penge, men i modsætning til de midler, der på denne måde tilvejebringes, som vi gang på gang ser det for de private bygherrers vedkommende, går disse penge i hvert fald ikke i de private lommer. Det ærede medlem spørger efter byggefondens midler på samme måde, som det ærede medlem kunne spørge en privat bygherre, hvor hans kontante penge var henne, d. v. s. hans likvide midler, hvis de var anbragt i ejendomme. Det kan da ikke være nødvendigt over for det ærede medlem, der ikke kan få øje på disse penge i klingende mønt, at gøre opmærksom på, at der på prioritetslåne i de ejendomme, der er opført som socialt byggeri, må afdrages to gange om året — ja, det er slet ikke for at minde om, at det i dag er den 11. december! Efter de almindelige regler har disse prioritetslån en relativt kort afdragsperiode, kort i forhold til ejendommenes levealder. I den private boligmasse har vi adskillige eksempler på, at optagne prioritetslån gentagne gange har været fuldt afdraget, og så er der optaget nye lån med deraf følgende gevinst for enkeltpersoner, medens omkostninger, kurstab, provision og høje lånerenter betales af lejerne. Prioritetslån i såvel det private som det sociale byggeri afdrages på et kortere åremål, end ejendommens levetid egentlig kunne berettigede til, og derved opstår der en opsparing, en formueforøgelse, fordi disse lån afdrages hurtigere, end ejendommenes brugsværdi nedsættes. Disse værdier er jo ikke noget, der forsvinder i den blå luft. Der opstår driftoverskud, når prioritetsydelseerne nedbringes, eller hvis ejendommene omprioriteres, og det kan ske uden at påvirke huslejen for den enkelte boligtager. Men gevinsten inden for det sociale

boligbyggeri går ikke i privates eller enkeltpersons lommer, gevinsten tilhører samfundet, og jeg tror, at de midler, der på denne måde kan frigøres, vil være af en sådan størrelsesorden, at det ærede medlem ikke behøver at søge med lys og lygte. Jeg tror, at man i stedet for at mistænkeliggøre det sociale byggeri skulle anlægge den samme vurdering som en god konservativ mand har anlagt, en mand, der ved, hvad han taler om, når det drejer sig om boligbyggeri, men tillige en mand, hvis sagkundskab man tilsyneladende afstår fra at gøre brug af; jeg tænker på det ærede medlem hr. Kristen Amby, som i det høje ting den 6. februar 1946 sagde mange kloge ord om det sociale byggeri; jeg skal her tillade mig at citere efter folketingets forhandlinger 1945-46, spalte 2326-27. Det ærede medlem sagde dengang:

„Man har ofte opfattet socialt byggeri som lig med offentligt byggeri, altså som en slags socialisering af byggeriet, i modsætning til det private byggeri. Dette er efter min mening en fundamental misforståelse. Mig bekendt er det private håndværkere, der ved licitation eller tilbud gennemfører byggeriet også i det sociale byggeri. Det er altså ikke således, at det er kommunen med kommunale eller staten med statsansatte håndværkere, der bygger. Socialt byggeri betyder heller ikke at byggeriet er bestemt ved en særlig social lejlighedstype til brug for mindre-bemidlede, men socialt boligbyggeri i lovens forstand omfatter det byggeri, der med udgangspunkt i de gamle andelsforeninger og i de senere sociale boligselskaber er organiseret som selvejende institutioner under statslig og kommunal kontrol, således at ingen privat profit af de opsparede prioritetsafdrag eller af fremtidige konjunkturstigninger på ejendommene er mulig.

Jeg tror, at denne definition — den er vel ikke bedre, end den slags definitioner normalt er — men jeg tror i alt fald, den både er udtømmende og rammende. Beløb, der herved kan indvindes, altså dels ved prioritetsafdrag, dels ved konjunkturstigninger, vil alene komme beboerne til gode, dels i form af en vis rente af deres indskud og en vis andel i opsparingen, dels i form af henlæggelse til boligfonds